

skupnih družbenih ciljih in s tem, kako ob pomoči izobraževalnega sistema doseči zelene družbene in gospodarske spremembe. *Progresivizem* pa se ukvarja z razvijanjem posameznega učenca kot celostne osebe in s krepitevijo njegove avtonomije ter zmožnosti za učenje. »Klasično humanistični« razlogi za učenje tujih jezikov v okviru formalnega izobraževanja so na mednarodni ravni prevladovali do 2. svetovne vojne, danes pa so v glavnem v zatonu.

2.2 Izbor jezikov v okviru tujejezikovnega izobraževanja: prevlada angleščine

Popolno prevlado v okviru formalnega tujejezikovnega izobraževanja ima angleščina, ki se je je v šolskem letu 2009/10 učilo 73 odstotkov vseh osnovnošolcev, medtem ko je povprečje pri učencih nižje srednje šole (tj. višji razredi naše osnovne šole) in srednješolcih višje od 90 odstotkov (Eurydice 2012).

Po mnenju nekaterih strokovnjakov je razširjenost angleščine danes že tolikšna, da o njej ne moremo več govoriti kot o *tujem jeziku*, vsaj v tradicionalnem pomenu besede ne. Angleščina je namesto tega postala *osnovna spretnost oz. temeljno znanje* (Lo Bianco 2008: 13–14).

V okviru Evropske unije je Svetu Evrope uspelo oblikovati soglasje glede načel za razvijanje takšne politike jezikovnega izobraževanja, ki si za svoj temeljni cilj zadaja spodbujanje posameznikove *večjezičnosti* in (družbene) *raznojezičnosti*. V 126. členu maastrichtskega sporazuma iz leta 1992 je privzeto načelo, po katerem je jezikovni pluralizem priznan kot dragocen vir, ki ga je treba ohranjati: dolžnost vsakega državljana je, da se poleg svoje materinščine uči še dveh jezikov Evropske skupnosti (The Maastricht Treaty 1992: 28–29).

2.2.1 Vpliv prevlade angleščine na njeno poučevanje in poučevanje ostalih tujih jezikov

Angleščina prevladuje in zapolnjuje prostor v tujejezikovnem razdelku kurikulumov po vsem svetu ter izpodriva tradicionalne »prve tuje jezike«. Zaradi navdušenja nad angleščino se namreč vedno bolj kaže tudi vse večje nezadovoljstvo s »tradicionalnim« načinom njenega poučevanja (tj. nekaj ur tedensko v razponu nekaj let), ki prepogosto temelji na formalnem jezikovnem sistemu (tj. slovnici) in ne razvija v zadostni meri funkcionalnih in sporazumevalnih spretnosti. Za doseganje večje učinkovitosti pouka tujih jezikov sta bili doslej predlagani in do neke mere tudi uvedeni dve temeljni spremembi, in sicer: 1) zniževanje začetne starosti poučevanja tujih jezikov in 2) povečanje izpostavitve ciljnemu jeziku.

Zniževanje začetne starosti poučevanja tujih jezikov je gotovo ena izmed najpomembnejših sprememb, ki so dodobra prevetrite večino izobraževalnih sistemov od devetdesetih let prejšnjega stoletja naprej. Zniževanje starostne meje uvajanja učenja angleščine je v največji meri posledica pritiskov in pričakovanj staršev, ki želijo svojim otrokom zagotoviti več časa za učenje, daljše časovno obdobje za razvijanje jezikovnih zmožnosti in seveda možnost, da jih dosežejo na višji ravni.

Druga sprememba, ki se kaže kot odziv na nezadovoljstvo s tradicionalnim in neučinkovitim poučevanjem angleščine, so različni poskusi povečanja

izpostavitve ciljnemu jeziku bodisi z *razširitvijo učnega okolja* (npr. IKT) ali pa z uporabo ciljnega jezika kot učnega jezika v t. i. *programih jezikovne kopeli*. Programi jezikovne kopeli imajo različne pojavne oblike. Sem spada na primer *medpredmetni pristop*, kar pomeni, da pri tujem jeziku obravnavamo vsebine iz drugih šolskih predmetov.

Zaradi posebnega položaja angleščine kot *lingue france* in zaradi potrebe po uspešnejšem »poučevanju« sporazumevalne zmožnosti se pomen dobre prakse neprestano spreminja. Po celotnem angleško govorečem delu sveta se pojavljajo novi, hibridni modeli poučevanja angleščine, ki – v različnih preoblikah – združujejo značilnosti tako *tujejezikovnih* kot *drugojezikovnih* teorij in praks poučevanja angleščine ter tako poučevanje angleščine kot drugega jezika postavljajo v okvir poučevanja angleščine kot tujega jezika (Clegg 1999: 79).

∟POVZETEK

Članek osvetljuje nekatera načela, strateške smernice in teoretične pristope k načrtovanju tujejezikovnega izobraževanja, ki ga v 21. stoletju povsod po svetu – tudi v Sloveniji – odločilno zaznamuje prevlada angleščine kot svetovne *lingue france*. Ta prevlada angleščine močno vpliva na standarde znanja in pričakovane dosežke učencev, posledica česar sta vsaj dve temeljni spremembi, in sicer 1) zniževanje začetne starosti poučevanja tujih jezikov in 2) povečanje izpostavitve ciljnemu jeziku.

∟Literatura

- Clark, L. J., 1987: Curriculum Renewal in School Foreign Language Learning. Oxford: OUP.
- Clegg, J., 1999: Teaching the Primary and Secondary Curriculum through the Medium of English. Kennedy, C. (ur.). Innovation and Best Practice. Harlow: Longman/The British Council. 69–82.
- Eurydice. (2012). Key Data on Teaching Languages at School in Europe 2012. Brussels: Education, Audiovisual and Culture Executive Agency.
- Kachru, B. B., 1985: Standards, codification and sociolinguistic realism: the English language in the outer circle. Quirk, R. in Widdowson, H. G. (ur.). English in the World: Teaching and learning the language and literatures. Cambridge: CUP in association with The British Council. 11–30.
- Krek, J. in Metljak, M. (ur.), 2011: Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Dostopno na http://www.belaknjiga2011.si/pdf/bela_knjiga_2011.pdf (pridobljeno 26. maja 2012).
- Lo Bianco, J., 2008: Systematic planning for overlapping communication needs of 21st century Slovenian-European-World citizens. Ivšek, M. (ur.). Jeziki v izobraževanju: Zbornik prispevkov s konference (Ljubljana, 25.–26. september 2008). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. 9–17.
- Mitchell, R., 2009: Foreign language teaching and educational policy. Knapp, K. in Seidlhofer, B. (ur.). Handbook of Foreign Language Communication and Learning. Volume 6. Berlin: Walter de Gruyter GmbH & C. KG. 79–108.
- Svet Evrope. (2011). Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport. (Prevod dela: Council of Europe. 2001. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Cambridge: CUP).
- The Maastricht Treaty. (1992). Dostopno na www.eurotreaties.com/maastrichtec.pdf (pridobljeno 12. aprila 2012).